

Sjećanje na moje profesore

Sjećanja su nepouzdana no nema druge stvarnosti do one koju pamtimo.

Klaus Mann

Kad si učenik, ne možeš povjerovati da je tvoj profesor samo čovjek i to čovjek sa slabostima kao i svi ljudi i nikome se slabosti ne opraštaju tako teško kao svom profesoru. Mlad čovjek želi da sve oko njega bude savršeno, a najsavršeniji moraju biti, osim roditelja, njegovi učitelji, jer to je doba kad se formira ličnost i stiču obrambeni mehanizmi pa ljudske osobine, bilo dobre ili loše, preuveličavamo, ali to je ipak – jedina naša stvarnost. Tek kasnije, mnogo kasnije, shvatit ćemo da je dobar profesor samo onaj koji nas je naučio propisano gradivo i možda nešto preko toga.

Kad govorim o svojim profesorima, onda je to vrijeme koprivničke realne gimnazije u razdoblju od 1937. pa do 1942. g. To je današnja zgrada osnovne škole »Mira Bano«, ali bez nadozidanog drugog kata.

Ne mogu govoriti o svojim školskim uspomena, a preskočiti svoju učiteljicu Evicu Maras. Moja prva učiteljica bila je Marija Zličar (1934. g.), ali se nje jedva sjećam, jer je 1935. mojom učiteljicom postala Evica Maras, najbolja učiteljica na svijetu. Bila je vrlo blaga, vrlo tiha. Nikad nije povisila glas, a kamoli da je koju udari, la. U to vrijeme bili su posebno muški, a posebno ženski razredi. Nas je u razredu bilo 39 djevojčica pa sigurno nije s nama bilo lako. Sjećam se da nas je Kohn Genia uvijek nasmijala. Barica Maček također. Ali naša učiteljica uvijek je sve rješavala mirno i sa smiješkom. Visoka, stasita, neusiljenog otmjenog držanja, u uvijek zelenoj haljini od teške svile, svoj je autoritet postizala staloženošću, mirnoćom i pravednošću. Takve osobine prenosila je na nas, a najljepše što se može dogoditi jednom djetetu je takav divan učitelj.

Za upis u tadanju gimnaziju trebalo je položiti prijemni ispit jer je obavezno bilo samo četverogodišnje školovanje pa je nas oko 15 iz razreda koje smo se prijavile za gimnaziju naša učiteljica pripremala na posebnim satovima, iako su se u gimnaziju primali samo odlični i vrlodobri učenici pučke škole. Koliko se sjećam, prijemni ispit smo sve položile.

U pučku školu išli smo u zgradu koje danas više nema jer je srušena u prošlom ratu. Bila je to stara jednokatnica nalik zgradi gimnazije, a nalazila se u današnjem dvorištu osnovne škole »7. studeni 1943«.

U gimnaziji su do endehazije bili mješoviti razredi, a od 1941. g. posebno muški i posebno ženski razredi. Endehazija je ukinula i malu maturu – završni ispit nakon četiri razreda gimnazije.

O nekim svojim profesorima ne znam ništa, jedva im se i imena sjećam, dok druge pamtim vrlo živo.

Bilo je profesora koji su se svim učenicima gimnazije, od prvog do osmog razreda, obraćali sa »vi«. Takav je bio prof. Ljubo Serdar. On je i dvanaestogodišnjaci-ma govorio »vi«, ali kad bi se razljutio, viknuo bi: »Ko-

njabeles, bacit ću te kroz zatovren prozor!« Kasnije su ga ubili ustaše.

Profesor Franjo Dolenc, porijeklom Koprivničanin, imao je nadimak Smolko, a predavao je prirodopis i higijenu. Jednom je došao na zamjenu francuskog jezika (1938. ili 1939) i naučio nas pjevati – Marseljezu.

U svim školama nađe se profesor koji je velikoj većini učenika strah i trepet. U ono vrijeme na koprivničkoj gimnaziji to je bila Marija Dolenc, koju smo zvali Teca. Bila je vrlo stroga i nje smo se svi bojali. Predavala je naš jezik, koji se tada zvao srpskohrvatski. Govorila je vrlo tečnom štokavštinom koju smo morali točno oponašati, a svako se gramatičko pravilo moralo u detalje znati. Iako smo se svi ljutili na Tecu i željeli joj zlo, ona je bila od onih profesora koja nije svoju učenice samo učila, nego ih je i – naučila. Međutim, imala je svoje ljubimce u razredu. O tome da postoje razredni ljubimci mogla bih govoriti ne samo iz svojih đачkih nego i iz nastavnčkih sjećanja, ali to je već druga tema. Tecina ljubimica bila je, među ostalima, i Nada Sobota (koja to i sama kaže). Jer ako Nada nešto nije znala, Teca bi se osmjehnula i rekla: »Nado, opet danas imaš ispražnjenije svijesti« i u imenik ne bi zapisala ništa, što za druge nije vrijedilo. No, onaj tko je kod Tece dobio prolaznu ocjenu, taj ne samo da je gramatiku znao onda, nego je zna i danas. A to postiže samo pravi profesor.

Jedan od profesora kojeg se svi sjećamo s osmijehom bio je dr. Zlatko Svarc. Predavao je matematiku koja je većini učenika najteži predmet, ali prof. Svarca i njegove matematike nije se nitko bojao. Njegova matematika bila je više smiješna nego teška. Nerazgovijetno je izgovarao riječi pa bi ulazeći u razred u kojem su svi galamili viknuo: »Mavo, vi ste za totec!«, a što je značilo – marvo, vi ste za kotec! Na svakom je satu zadavao domaće zadaće, ali kako ih nikad nije kontrolirao, većina učenika ih nije pisala. Ja, na primjer, nisam imala ni bilježnicu za domaće zadaće, a kamoli zadaću. A ispitivanje je izgledalo ovako. Pozvao bi pred ploču na primjer mene, zadao zadatak, ja bih nešto računala, on bi to neko vrijeme šutke gledao, onda bi se rasrdio, uzeo spužvu i izbrisao moje »rezultate«, sam bi sve izračunao, onda bi se okrenuo k meni, pogledao me dobroćudno i frfljavim bi me glasom upitao je li mi dosta (ocjena) tri, tj. dobar. Jasno, da mi je bila dosta. I njega su bili ustaše.

Za vrijeme endehazije matematiku i fiziku predavao je prof. Zlatko Čanić, kojeg su đaci zvali Dreta. Iako ne znam zbog čega je koji profesor dobio svoj nadimak, Dretu su tako zvali možda zato što je bio vrlo mršav i uvijek natmuren, a pričalo se da mu uvijek neke »drete« vise iz hlaća. Bio je vrlo strog, ali nam je prof. Svarc unatoč svemu dao dobre temelje pa kod Drete nije bilo

teško dobiti dobru ocjenu. Dreta je po svom uvjerenju bio ustaša i ne znam kako je završio.

Prije endehazije od stranih jezika učio se na kopri-
vničkoj gimnaziji francuski. U Koprivnici je postojao i
»Francuski klub« koji je organizirao i francuske tečaje-
ve za pučkoškolce. Vodio ih je prof. Rudolf Sremec,
kasnije naš poznati filmski režiser.

S profesoricom francuskog jezika Darinkom Zorčić
imala sam velike okupacije ne samo tada nego i poslije
oslobođenja i naše se »prijateljavanje« završilo tako da
sam joj zaprijetila da će je moja klapa (koje, usput budi
rečeno, nisam imala) istući. Zato o njoj neću govoriti ni-
šta.

U endehaziji kad su ukinuli francuski i uveli u škole
njemački jezik, predavala mi ga je stara (već penzionir-
ana) profesorica Jozefina Krušec. Ona je bila sva na
starinsku i nije podnosila na djevojkama frizure, tada
moderne lokne, pa smo za njen sat plele kečke. Branki
Vrabec i meni je rekla da ćemo na galgama završiti, ne
sjećam se povodom koje nepodopštine. Sjećam se da
smo joj za Prvi maj (valjda 1942. g.) njemački napisali
na ploču: »Danas je Prvi maj, molimo malo fraj...« i da
nas je taj sat povela na šetnju do željezničke stanice.

Povijest, a jedno vrijeme i zemljopis, predavao mi je
sigurno najpopularniji koprivnički profesor Ante Ne-
imarević. U školi i u gradu bio je poznat po duhovitosti,
srdačnosti i nekonvencionalnosti. Sitan, okretan, uvijek
profinjeno duhovit, žustrog koraka, bio je vrlo omiljen.
Svi su ga poznavali, a i on je sve poznao. Tek ću kas-
nije saznati da je bio i pisac.

Jednom, poslije rata, sjedila sam sa tada već starim
svojim profesorom Neimarevićem u tada jedinjoj kopri-
vničkoj »otmjenoj« gostionici tzv. Starom Kalniku. Ma-
lo-malo pa bi me profesor pogladio po vesti koju sam
imala na sebi. Pitam ga što mu se ta vesta tako sviđa, a
on mi veli: »Ja sam ti, dijete drago, sad samo – gladija-
tor.«

Kad bi profesor Neimarević ušao svojim sitnim kora-
kom u razred, slijedila je uvijek ista ceremonija. Sjeo bi
za stol, izvadio jednu veliku maramicu, zabacio glavu i
maramicom prekrivio lice, polako otro oči, onda bi je sa
dva prsta smotao i širokom gestom stavio u džep. Za-
tim bi ispružio ruku k učenicima u prvoj klupi koja je već
držala pripremljeno nalivpero, stavila bi mu ga između
prstiju, a profesor bi, prije nego će upisati sat u dnev-
nik, dugo kružio nalivperom nad papirom. Kad bi upi-
sao što je trebalo, zatvorio bi nalivpero i svečanom bi
ga gestom vratio učenicima. Za vrijeme cijele te ceremoni-
je u razredu je morala vladati apsolutna tišina jer se ga-
lamiti, a galamilo se, smjelo tek poslije. Učenicima koji
nisu poštovali profesorovu naredbu o tišini za vrijeme
upisivanja u dnevnik, dobivali su kazne, tj. morali su
napisati neko gradivo iz povijesti, ali i iz drugih pred-
meta. Ja sam, na primjer, imala posebnu bilježnicu za
pisanje kazni. Kad se ceremonija zapisivanja u dnevnik
završila, svi kažnjeni izlazili su pred katedru i profesor
je svakog ispitao ono što mu je zadao, zatim bi zadao
nove kazne i nastava je počela. Bez obzira iz kojeg je
predmeta bila kazna, ocjena se dobivala iz povijesti. Ze-
mljopis bi ispitivao tako da te okrenuo leđima k ze-

mljopisnoj karti i nedobog da ti je prst zalutao na Ja-
dran umjesto u Slavoniju. A kako se iz povijesti uglav-
nom uče ratovi, morali smo u školu nositi jabuke i kru-
ške, jer su to uvijek bile dvije suprotne vojske. Jabuke
bi postavio na jednu stranu a kruške na drugu, gurao bi
jabuke na kruške, onda sve pomiješao, što je predoča-
valo bitku, a kako su »vojnici« izginuli, »mrtvace« je
stavljao u svoju torbu. Sve je to bilo popraćeno duhovi-
tim primjedbama i živom profesorovom glumom. Naše
neprijatelje je uvijek pisao molim slovom i vrlo sitno,
jer ih, veli mrzi.

Ovo je samo jedan detalj s nastave profesora Neima-
revića, a kad bi se skupila sva sjećanja njegovih učeni-
ka, bila bi to podeblja knjiga, jer nema učenika koji nije
zapamtio bar jednu njegovu duhovitost ili šalu. Mislim
da su ga svi đaci vrlo voljeli. On je, naprosto, i život i
svoje zvanje uzimao s njegove šaljive strane. Možda
smo baš zato voljeli povijest i učili je.

Đaci vole ismijavati svoje profesore u svim školama pa
je tako bilo i u nekadanjoj koprivničkoj gimnaziji. O ko-
privničkim prijeratnim profesorima postojala je jedna,
ne baš vrlo ukusna, ali na svoj način duhovita, pjesmica
kojm su đaci, kao što to biva u svim školama, ismijavali
»mudrost« svojih profesora. Tko je izmislio tu pjesmi-
cu, ne znam, ali ona je za vrijeme mojeg školovanja u
koprivničkoj gimnaziji bila vrlo popularna. Prenosila se
»usmenim putem« pa je tako došla i do mene negdje
pred rat. Navest ću je bez ikakve zle namjere, onoliko
koliko se sjećam.

Na ulici jedan drek
na njemu je crni flek.
Uze Ivo lopaticu
odnese ga u zbornicu.
Profesorski zbor se zbivo
i o dreku odlučivo.
Prvi dođe direktor,
veli da je meteor.
Našoj Teci pamet susta,
misli da je ruž za usta.
Naš ga Niko prstom gura,
misli da je šah figura.
Smolko skače hop! hop! hop!
meće ga pod mikroskop.
Naša Vera tud se mota,
misli da je ce dur nota.
A naš Zlatko, svinja stara,
popio je pet hektara
pa od muke ne zna šta će
i oko dreka skače.
Joco mu okusi tek
i ustanovi da je drek.

Ivo Horvat je bio podvornik. Teca je bila uvijek jako na-
šminkana. Niko Kraljić, profesor povijesti, voli je šahi-
rati. Vera Škof je vodila pjevački zbor i predavala muzi-
čki, a Zlatko Švarc je volio čašicu. Joco Klaić je bio učitelj
gimnastike.

Tako su se predratni koprivnički đaci-đavoli revanši-
rali svojim profesorima. Naivno, doduše, ali slično rade
svi đaci u svim školama.